

Twee recente aanwinsten voor de Nederlandse gallenfauna (Acari: Eriophyidae; Diptera: Cecidomyiidae)

W. NIJVELDT

NIJVELDT, W., 1987. TWO RECENT ADDITIONS TO THE CECIDOFUNA OF THE NETHERLANDS (ACARI: ERIOPHYIDAE; DIPTERA: CECIDOMYIIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 47(5): 71-72.

Abstract: Galls, caused by the gall mite *Phytoptus avellanae* (Nalepa) on the catkins of hazel (*Corylus avellana* L.) and by the larvae of the gall midge *Contarinia anthobia* (Löw) on the ovaries of hawthorn (*Crataegus monogyna* Jacq.) have been collected for the first time in The Netherlands.

Gruttoweide 122, 6708 BM Wageningen.

In het najaar van 1983 trachtte ik in de omgeving van Wageningen materiaal te verzamelen van *Contarinia corylina* (Löw), een galmug waarvan de larven misvormingen aan hazelaarskatjes veroorzaken. In het gevonden materiaal konden echter geen galmuglarven worden ontdekt, hetgeen niet strookte met de ontwikkelingstoestand van de gallen. Wel trof ik steeds een aantal galmijten aan. Ook in de nieuwste druk van het Gallenboek (Docters van Leeuwen e.a., 1982) was deze gal niet te vinden, maar wel in het grote determineerwerk van Buhr (1964). Daarin stond hij vermeld als te worden veroorzaakt door de galmijt *Phyllocoptes coryli* (Liro) met de aantekening dat deze volgens Masee (1930) identiek is met *Eriophyes avellanae* (Nalepa). Deze produceert ook de knopgal, die als eerste onder *Corylus* in het Gallenboek staat vermeld, namelijk als *Phytoptus avellanae* (Nalepa). De gallen van *Contarinia corylina* en *Phytoptus avellanae* lijken erg op elkaar. De meeldraden, die bij *Contarinia*-gallen ten dele ontbreken, zijn bij *Phytoptus* vergroot, de schubben zijn onregelmatig, soms verlengd en enigszins behaard. Verder zijn de uiteinden wat uitgespreid (fig. 1). Andere vindplaatsen zijn Rhenen en St. Geertruid.

Een tweede aanvulling op het Gallenboek betreft *Contarinia anthobia* (Löw), een

Fig. 1. Gal van *Phytoptus avellanae* (Nalepa) in een hazelaarskatje (*Corylus avellana* L.). Let op de plaatselijk verlengde en uitstekende schubben. (Iets vergroot).

soort die op meidoorn (*Crataegus*) leeft. De larven verwekken gewoonlijk bloemgallen waarbij de knoppen gesloten blijven en iets opzwellen, terwijl de bloemdelen weinig veranderen. Soms echter dringen de larven ook het vruchtbeginsel binnen, waardoor een onregelmatige, tot ongeveer 5 mm grote opzwellung ontstaat (fig. 2). Abbé Pierre (1905) vond deze gallen voor het eerst in Midden-Frankrijk zonder de identiteit van de verwekker te kennen. De heer

Fig. 2. Bloemgal van *Contarinia anthobia* (Löw) op eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna* Jacq.). Kenmerkend zijn de onregelmatig opgezwollen knop en het misvormde vruchtbeginsel. (Iets vergroot).

M. J. Gijswijt vond de gallen voor het eerst in 1985 in Meyendel op *Crataegus* sp. In hetzelfde gebied werden ze in 1986 door dr.

J. C. Roskam verzameld. Zelf vond ik deze gal bij Wageningen op *Crataegus monogyna* Jacq. Deze vondsten maakten het uiteindelijk mogelijk de identiteit van de galvormer, *Contarinia anthobia*, vast te stellen.

Literatuur

- BUHR, H., 1964. *Bestimmungstabellen der Gallen (Zoo- und Phytocecidien) an Pflanzen Mittel- und Nordeuropas*: 1-1572 (p. 394).
- DOCTERS VAN LEEUWEN, W. M., A. A. WIEBES RIJKS & G. HOUTMAN, 1982. *Gallenboek*, 3e druk: 1-355 (p. 165 en 168).
- MASSE, A. M., 1930. On some species of gall-mites (Eriophyidae) found on *Corylus avellana* L. - *Bull. ent. Res.* 21: 165-168.
- PIERRE, P. F. M., 1905. Nouvelles cecidologiques du centre de la France. - *Marcellia* 4: 149-178.

Geaccepteerd 19.xii.1986.